

SUOMEN PALVELUSKOIRALIITTO RY

PALVELUSKOIRALAJIT – PELASTUSKOIRATOIMINTA – LUONNELAJIT – KOIRATANSSI – RALLY-TOKO – TOKO

HARRASTUKSENA PALVELUSKOIRA

Palveluskoira

Palveluskoiriksi kutsutaan koiria, jotka on koulutettu toimimaan ihmisen apuna erilaisissa etsintä- ja suojelutehtävissä. Palveluskoiria on koulutettu jo 1800-luvulta lähtien etsimään kadonneita tai haavoittuneita, jäljittämään varkaita tai karkureita ja etsimään erilaisia esineitä tai aineita, kuten aseita ja ammuksia, huumeita, hometta tai jopa malmeja. Palveluskoirien tehtävänä on myös ollut suojella ohjaajaansa tai koiran vartioitavaksi annettua aluetta ja omaisuutta. Näissä tehtävissä hyödynnetään koiran luontaisia taipumuksia, sen ylivertaisen erinomaista hajuaistia ja laumaeläimen taipumusta puolustaa laumaansa ja asuinreviiriään ulkopuolisilta. Tällaisiin tehtäviin koulutettuja koiria ovat hyödyntäneet toiminnassaan eri maiden poliisi, armeija ja rajavartijat.

Palveluskoiriksi on perinteisesti koulutettu keskikokoisia, voimakkaita ja liikkuvia paimenkoirarotuja. Saksanpaimenkoira, bokseri, dobermanni, rottweiler, suur-

snautseri ja belgianpaimenkoirat ovat tunnetuimmat perinteiset palveluskoirarodut. Tämän päivän palveluskoiriksi käsitämme kaikki ne rodut, joilla on oikeus osallistua palveluskoirakokeisiin. Rotuja on yhteensä yli 50.

Palveluskoirakokeet

Palveluskoirakokeet on kehitetty palveluskoirarotujen käyttökokeiksi, joissa tarkistetaan koiran luontaiset taipumukset suoriutua erinäisistä tehtävistä ja kyky omaksua sille annettu koulutus. Koska läheskään kaikki palveluskoirarotuiset koirat eivät voi olla työkoiria, vaan suuri osa myös jalostukseen käytettävistä koirista elää aivan tavallisina kotikoirina, ovat käyttökokeet oiva keino tarkistaa kyseisen yksilön soveltuvuus palveluskoiratehtäviin. Kokeiden avulla voidaan havaita ja rekisteröidä koiran koulutettavuuteen vaikuttavat periytyvät ominaisuudet.

Palveluskoirakoelajeja ovat käyttäytymiskoe, jälkikokeet (jälki- ja erityisjälkikoe), hakukoe, viestikoe, etsintäkoe, suojelukoe (IGP ja Mondioring), valjakkohiihto sekä opastuskoe.

Ennen kuin koira saa osallistua varsinaisiin palvelus- tai pelastuskoirakokeisiin, sen tulee suorittaa käyttäytymiskoe hyväksytysti. Vain valjakkohiihto- ja opastuskokeisiin ei edellytetä käyttäytymiskoetta. Nämä kokeet poikkeavat suoritustavaltaan ja vaatimuksiltaan muutoinkin muista palveluskoirakoelajeista.

Palveluskoirakokeet ovat palveluskoira-rotuisten koirien rodunomaisia kokeita, joiden tulosten perusteella kyseisille roduille myönnetään muoto- ja käyttövalionarvot.

Tottelevaisuusosuus

Kokeet sisältävät tottelevaisuus- ja maasto-osuudet, lukuun ottamatta erikoisjälkikoetta ja valjakkohiihtoa, joissa on vain varsinainen maasto-osuus.

Kaikissa palveluskoirakoelajeissa on samanlainen tottelevaisuusosuus. Käyttäyty-

miskokeessa tottelevaisuusliikkeitä on vain muutama, ja pelastuskoirakoelajissa on omat ohjeet myös tottelevaisuusosuudessa.

Tottelevaisuusosuudessa tarkistetaan koiran ohjattavuus, temperamentti, viestikestävyys ja hermorakenne mm. seuraavilla suorituksilla: paikalla makaaminen, ohjaajan sivulla seuraaminen halukkaasti ja iloisesti välittämättä äänihäiriöistä tai ohitetavista ihmisistä, pysähtyminen istumaan, seisomaan ja makuulle, luoksetulo, eteen lähetys sekä puisen esineen noutaminen tasamaalla ja ylittämällä erilaisia esteitä.

Koelajien maasto-osuudet

Kokeiden maasto-osuuksissa hyödynnetään koiran erinomaista hajuaistia erilaisissa etsintätehtävissä. Jäljestämiskokeissa koiran tehtävänä on ihmisen kulkeman jäljen seuraaminen eli jäljestäminen. Hakukokeessa koira etsii piiloutuneita ihmisiä. Viestikokeessa koira juoksee maastossa vieden viestiä kahden ohjaajan välillä. Kaikissa kansallisissa palveluskoirakoelajeissa on lisäksi esine-etsintä, jossa koira etsii ja tuo ohjaajalleen maastoon pudotettuja esineitä. Suojelukokeessa (IGP) koiran tulee puolustaa itseään ja ohjaajaansa uhkaavasti käyttäytyvää vierasta vastaan, minkä lisäksi kokeessa on jäljestämisosuus. Toinen kansainvälinen suojelukoe Mondioring käsittää kolme osaa: tottelevaisuus, hypyt ja suojelu.

Pelastuskoirakokeen maasto-osuudessa koira etsii henkilöitä maastosta ilmavainun avulla sekä jäljestämällä.

Palveluskoirakoesuoritukset aloitetaan 1-luokasta, ja kun koira on saavuttanut tästä luokasta hyväksytyn tuloksen, se saa siirtyä seuraavaan luokkaan. Kokeen vaativuus lisääntyy luokittain joko matkojen ja alueiden suurenemisena tai tehtävään käytettävän ajan lyhenemisenä.

Kokeissa tuomari arvostelee koirien suoritukset ja antaa niistä suoritusta kuvaavan

Susanna Korri

arvosanan sekä sen mukaiset pisteet. Kaikkien kokeenosien pisteet lasketaan yhteen ja näin saatu lopputulos määrää sen, onko koe suoritettu hyväksytysti ja saako koira suorituksesta koulutustunnuksen. Palveluskoirakokeiden säännöt löytyvät osoitteesta www.virkku.net sekä painettuna Showlink Oy:n verkkokaupasta www.showlinkshop.fi.

Palveluskoira – harrastuskoira

Palveluskoirakokeet ovat myös mielenkiintoinen, joskin vaativa koiraharrastus. Keskikokoisina ja aktiivisina rotuina palveluskoirat tarvitsevat runsaasti ulkoilua ja liikuntaa. Liikunnan lisäksi useimmat koirat tarvitsevat myös muuta tekemistä, jotta niiden toimintatarmo tyydyttyisi.

Palveluskoirakoulutus tapahtuu useimmiten ulkona. Totelevaisuutta harjoitellaan yhdistysten koulutuskentillä, ja erilaisten maastolajien koulutus tapahtuu pääasiassa metsissä tai pelloilla. Koiran kouluttamisen alkuun pääsee parhaiten menemällä mukaan paikallisen palveluskoirayhdistyksen tai rotujärjestön alaosaston järjestämiin koulutustilaisuuksiin. Harrastus on antoisaa ja mielenkiintoista samanhenkisessä ryhmässä.

Koiran ohjaaja joutuu valitsemaan koe-lajeista itselleen ja koiralleen parhaiten

soveltuvan lajin. Lajin valintaan vaikuttaa koiran fyysinen olemus, luonne sekä ohjaajan mieltymykset harrastaa pääsääntöisesti joko ryhmässä tai yksin sekä tietysti paikalliset olosuhteet eli löytyykö paikkakunnalta juuri kyseistä lajia harrastavaa ryhmää. Apua ja tietoa lajivalintaan saa paikalliselta yhdistykseltä.

Useimmat harrastajat aloittavat ensimmäisen palveluskoiransa kanssa harrastuksen paikallisen palveluskoirayhdistyksen yleisistä totelevaisuuskoulutuksista. Yhdistykset järjestävät myös ns. pentukoulutuksia, joihin voi osallistua pennun kanssa heti, kun sen rokotussuoja on riittävä ehkäisemään mahdolliset koirien tartuntataudit.

Kaikki palveluskoirakoelajit vaativat koiralta hyvää fyysistä kuntoa. Koiran kuntoa kohottaessaan myös ohjaaja huomaa oman kuntonsa paranevan, minkä lisäksi palveluskoiraharrastus on hyvä keino vapautua arkipäivän stressistä.

Koulustustoiminta on aina myös vuorovaikutteista; kukaan ei pysty kouluttamaan koiraansa aivan ilman avustajia ja hyvää ryhmää. Jokainen harrastaja toimii vuorollaan myös toisen avustajana. Muiden harjoituksia seuraamalla oppii erittäin paljon koirista ja niiden koulutuksesta.

Palveluskoiraharrastus antaa tyydytystä sekä oman koiransa ominaisuuksista ja aktivoimisesta kiinnostuneelle harrastajalle että hyvinkin kilpailuviettiselle koiranohjaajalle. Palveluskoirakokeiden 1–3-luokat on tarkoitettu koiran ominaisuuksien mittaamiseen, vaikkakin koirien saavuttamat tulokset kirjataan paremmuusjärjestykseen ja pienemmissäkin kokeissa parhaiten sijoittuneet palkitaan. Varsinaisia kilpailuja ovat ylimmässä koeluokassa järjestettävät piirinmestaruuskokeet, suomenmestaruuskokeet, eri rotujen mestaruuskokeet jne. Osa koelajeista on kansainvälisiä, ja niistä järjestetään pohjoismaiden- ja maailmanmestaruuskilpailuja.

Koelajien lyhenteistä

Kokeen tunnus on koelajista käytettävä lyhenne. Esimerkiksi

PAHA = palveluskoirien hakukoe

PASU = palveluskoirien suojelukoe (IGP)

PEKO = kansallinen pelastuskoirakoe

Koulutustunnus sisältää sekä lajin tunnuksen että luokan, esim. JK1, EK3, IGP1, BH, IFH2. Koulutustunnuksesta ilmenee, minkä kokeen koira on suorittanut hyväksytysti. Koulutustunnusta voidaan käyttää koiran nimen yhteydessä samoin kuin valionarvotunnuksia.

KÄYTTÄYTYMISKOE (PAKK)

KOULUTUSTUNNUS BH

Kaikki koirat tarvitsevat peruskoulutuksen ja niiden tulee suhtautua ympäristöön ja liikenteeseen välinpitämättömästi. Jokainen koiranomistaja voi mitata koiransa yhteiskuntakelpoisuuden osallistumalla käyttäytymiskokeeseen. Kokeeseen saavat osallistua kaikki koirat, myös rekisteröimättömät. Käyttäytymiskokeen tarkoituksena on selvittää koiran yhteiskuntakelpoisuus ja vain koulutustunnuksen (BH) saavuttaneet

koirat saavat osallistua palvelus- ja pelastuskoirakokeisiin.

Käyttäytymiskokeen tottelevaisuusosuus sisältää seuraavat liikkeet: seuraaminen sekä taluttimessa että vapaana, liikkeestä istuminen, liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo sekä paikallaolo. Hyväksyttävään suoritukseen vaaditaan vähintään 70 % maksimipistemäärästä.

Käyttäytymiskokeen toinen osuus suoritetaan joko kadulla, torilla, liikekeskuksessa tai muulla yleisellä paikalla, jossa tarkistetaan koiran suhtautuminen normaaliin liikenteeseen. Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi ja positiivisesti ohikulkuihin ihmisiin, koiriin, autoihin, polkupyöriin, lastenvaunuihin, rullaluistelijoihin ja muihin tavallisesti liikenteessä kohdattaviin tilanteisiin. Koetta ei arvostella pistein, vaan tuomari tarkkailee koiraa ja joko hyväksyy tai hylkää sen suorituksen.

Käyttäytymiskoe on uudelle koiranohjaajalle helppo ja miellyttävä aloitus koetointintaan. Koirien suorituksia ei aseteta parimuusjärjestykseen, vaan kaikki kokeen hyväksytysti suorittaneet saavat koulutustunnuksen.

ESINE-ETSINTÄ

Esine-etsintä on osa kotimaisten lajien (jälki-, haku-, viesti- ja etsintäkoe) maasto-osuutta.

Esine-etsinnässä koira etsii maastosta käyttöesineitä, esimerkiksi avainkotelo, rahakukkaro tai lapsen kenkä. Esineiden tulee olla sellaisia, ettei niiden suussa kantaminen aiheuta koiralle loukkaantumisen vaaraa ja että niihin tarttuu helposti henkilöhaju.

Etsintäalue tehdään maastoon, jossa on aluskasvillisuutta (ei kuitenkaan liian tiheää, jotta koiran työskentelyä voidaan seurata). Alue on kooltaan 50 x 50 metriä ja se talataan siten, ettei koira voi löytää esineitä jäljestämällä. Alueelle viedään aina neljä esinettä, joista koiran tulee viiden minuutin

aikana löytää ja tuoda ohjaajalle 1-luokassa kaksi, 2-luokassa kolme ja 3-luokassa kaikki neljä esinettä.

Koiranohjaaja ohjaa koiraa yhdeltä alueen sivulta. Koira työskentelee vapaana ja sillä tulee olla PK-tunnusvaljaat. Koiran tulisi etsiä alue järjestelmällisesti ja innokkaasti. Löydettyään esineen sen tulee heti ottaa se suuhun, juosta nopeasti ohjaajan luo ja luovuttaa esine ohjaajan käteen.

Esine-etsinnän opettamisesta on harrastajille usein ollut todellista hyötyä. Metsälenkeillä taskusta pudonneita avaimia on vaikea löytää ilman esine-etsinnän hallitsea koiraa.

Tanja Pulkkinen

JÄLKIKOE (PAJÄ)

KOULUTUSTUNNUS JK

Jälkikoe on koemuodoista suosituin. Palveluskoirakokeissa koira jäljestää ihmisen tekemää jälkeä. Jälki tehdään siten, että jäljentekijä, koiralle vieras henkilö, kävelee maastossa suunnitellun reitin ja jättää kävelyluralleen kuusi jälkiesinettä, noin kymmenen senttiä pitkiä, radan tunnuksella merkittyjä oksanpätkiä.

Jälki pitenee luokittain: 1-luokassa jäljen pituus on 500 metriä, 2-luokassa 1000 metriä ja 3-luokassa 1500 metriä. Myös jäljen vanhentumisaika pitenee siten, että jälki on tehty 1-luokassa tuntia, 2-luokassa 1,5 tuntia ja 3-luokassa 2 tuntia ennen jäljen ajoa. Koira etsii jäljen luokasta riippuen 30, 40 tai 50 metriä pitkältä suoralta linjalta, jonka yli jostain kohdasta jäljen tekijä on kävellyt. Kokeessa koiranohjaaja ei tiedä, mistä kohtaa jälki kulkee linjan poikki. Aikaa jäljen ajamiseen ja jälkiesineiden ilmaisemiseen on 1-luokassa 20 minuuttia, 2-luokassa 30 minuuttia ja 3-luokassa 40 minuuttia.

Koiralla tulee olla noin kymmenen metriä pitkä jälkiliina (naru), joka on kiinnitetty joko kiinteään pantaan tai jälkivaljaisiin. Ohjaaja lähettää koiran etsimään jälkeä

tuomarin osoittamasta kohdasta etsintälinjan päästä. Ohjaaja seuraa koiraan noin kymmenen metrin etäisyydellä. Tultuaan jäljen kohdalle koiran tulee lähteä seuraamaan sitä oikeaan suuntaan eli samaan suuntaan kuin jäljentekijä. Koiran tulee seurata jälkeä tarkasti siten, että se löytää kaikki kuusi jälkiesinettä, jotka sen tulee ilmaista tai viedä ohjaajalle.

Jälkikokeessa tuomari arvostelee vain koiran jäljen etsimisen ja jäljestämäänsä lähdön. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira työskentelevät kahden kesken, kunnes tulevat jäljen päähän kuudennelle esineelle, johon jälki loppuu. Tämän jälkeen ohjaaja luovuttaa esineet tuomarille tai kokeen toimihenkilölle, joka kirjaa tuodut esineet. Näiden perusteella voidaan todeta, miten koira on suoriutunut jäljestämistehtävästä.

Jälkiharjoittelua aloitettaessa on syytä pyytää apua koulutusohjaajalta tai kokeneelta lajin harrastajalta, jotta perustyytöä ei tehdä väärin. Lajia on mahdollista harjoitella yksin, mutta on hyvin tärkeää ajaa välillä harjoituksissa myös vieraan tekemää jälkeä.

HAKUKOE (PAHA)

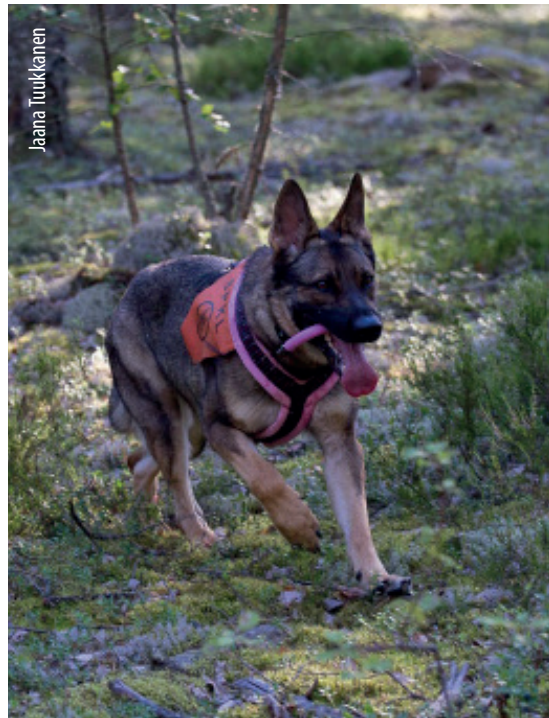
KOULUTUSTUNNUS HK

Hakukoirien historia ulottuu 1800-luvulle asti. Tuolloin St. Bernhardinkoiria käytettiin Alpeilla lumivyöryissä hautautuneiden etsimiseen. Vähän ennen ensimmäistä maailmansotaa saksalainen sotilas Konrad Most kehitti koirien etsintätaitoja kouluttamalla poliisi- ja lääkintäkoiria. Ensimmäisen maailmansodan puhjetessa 1914 todettiin koirien erinomaisuus taisteluissa haavoittuneiden etsimisessä. Tästä lähti alkuun koirien henkilöetsintään kouluttamisen kehittäminen.

Hakukokeen henkilöetsinnässä koiran tulee etsiä, löytää ja ilmaista merkityltä alueelta sinne piiloutuneet henkilöt. Etsittäviä henkilöitä kutsutaan maalimiehiksi. Henkilöhakualueen koko kasvaa koeluokitain. 1-luokassa alue on kooltaan 100 m x 100 m ja etsintäaika 8 minuuttia, 2-luokassa 100 m x 200 m ja etsintäaika 13 minuuttia ja 3-luokassa 100 m x 300 m ja etsintäaika 17 minuuttia. Alueen keskilinja on merkitty ja ohjaaja kulkee tätä merkittyä linjaa pitkin ohjatessaan koiran etsintää.

Maalimiehet menevät piiloihin ennen koiran ja ohjaajan radalle tuloa. Tuomari selittää ohjaajalle alueen rajat ja ohjaajan tulee ohjata koira suorittamaan etsintää alueen sisällä. Koiran tulee etsiä alue järjestelmällisesti risteillen keskilinjalta alueen reunoihin ja takaisin. Saadessaan hajun maalimiehestä koiran tulee paikantaa haju ja ilmaista löytämänsä maalimies joko haukkumalla tai tuomalla ohjaajalle rulla merkiksi löytyneestä maalimiehestä.

Haukkumalla ilmaisevan koiran tulee pysyä maalimiehen välittömässä läheisyydessä ja haukkua siten, että ohjaaja vaittomasti löytää koiran luo. Löydettyään maalimiehen rullalla ilmaiseva koira ottaa kaulapannassaan roikkuvan rullan suuhunsa ja vie rullan ohjaajalle, joka kytkee koiran

Jaana Tuukkanen

taluttimeen ja käskee koiran palata maalimiehen luo.

Hakukokeessa koira ei saa olla aggressiivinen maalimiehiä kohtaan. Ei myöskään ole suotavaa, että koira on liian mielistelevä, vaan koiran tulee antaa maalimiesten olla ja tulla pois piilosta rauhassa ja häiritsemättä. Kun ensimmäinen maalimies on löytynyt ja tullut pois piilosta, palataan keskilinjalle samalle kohdalle, mistä ilmaisuun lähdettiin ja ohjaaja lähettää koiran jatkamaan etsintää.

Haun harjoitteluun tarvitaan koulutusryhmä, joka kokoontuu yhdessä kouluttamaan koiria etsintään. Jokainen ryhmän jäsen kouluttaa ryhmässä omaa koiraansa, mutta toimii myös toisille maalimiehenä.

Kokeessa tuomari arvostelee koiran ja ohjaajan yhteistyötä ja erityisesti koiran halukkuutta etsintään ja maalimiesten ilmaisuun.

VIESTIKOE (PAVI)

KOULUTUSTUNNUS VK

Viestikoirat toimivat aikoinaan armeijoiden viestin viejinä. Palveluskoirien viestikoe noudattelee edelleen tätä sotakoirien toimintamallia. Lajin harrastaminen edellyttää kahta ohjaajaa, joten sen parissa voi yhdellä koiralla osallistua koiran kouluttamiseen kaksi perheenjäsentä. Viestikokeessa koira juoksee merkittyä rataa kahden ohjaajan välillä.

Viestirata mitataan ja merkitään vaihtelevaan metsämaastoon, ja sen tulee olla mahdollisimman suora, jotta oikaisemisilta vältytään. Radan pituus on ensimmäisellä osuudella aina 1 km. Lisäksi matkaan tulee ns. jäljestämisosuus, jonka pituus on kaikissa luokissa 300 metriä.

Juostavan matkan pituus on kokonaisuudessaan 1-luokassa 2300, 2-luokassa 3600 ja 3-luokassa 6800 metriä. Kokonaismatka juostaan 1-luokassa kahtena, 2-luokassa kolmena ja 3-luokassa viitenä osuutena.

Kokeessa kaikki koirat siirtyvät toisen ohjaajansa kanssa rataa pitkin kävellen ensimmäistä lähetystä varten lähetyspiste A:sta 1000 metrin päässä olevaan B-lähetyspisteeseen. Perille tultuaan tuomari ilmoittaa A-pisteen tuomarille ensimmäisen koiran lähtöajan. Koirat lähetetään matkaan kolmen minuutin välein ennalta arvotussa järjestyksessä.

Kokeessa koiran on työskenneltävä lähtökäskyn saatuaan täysin itsenäisesti. Sen on lähdettävä vauhdikkaasti ja pidettävä koko pitkän matkan ajan mielessään, mitä se on lähetetty tekemään. Koira ei saa häiriintyä metsäneläimistä, marjastajista tai muista häiriötekijöistä, mitä se matkan varrella saattaa kohdata.

Kun koira saapuu A-pisteeseen, ohjaaja ottaa koiran kiinni ja antaa sen pannassa olevasta kotelosta viestilipukkeeseen tuomarille, joka merkitsee lipukkeeseen koiran

viestitaipaleella käyttämän ajan ja toiselle matkalle lähtöajan.

Kun kaikki koirat on lähetetty B-pisteestä, siirtyvät koirien ohjaajat 300 metrin jäljestämisosuuden matkan merkittyä reittiä eteenpäin. Koirat lähetetään A-pisteestä ja niiden tulee juosta B-pisteeseen ja siitä jatkaa ohjaajien jättämää hajuvanaa seuratena 300 metrin päässä olevan ohjaajan luo. Myös tästä koiran juoksemasta osuudesta otetaan aika, joka lasketaan yhteen edelliseen osuuteen käytetyn ajan kanssa. Näin saatu yhteisaika on 1-luokan koiran kokonaisaika, joka ei saa ylittää 15 minuuttia. 2- ja 3-luokkien vastaava enimmäisaika on 22 ja 42 minuuttia.

Kokeessa koirien aikoja verrataan toisiinsa, ja nopeimman ajan juossut saa eniten pisteitä. Koiran suorituksessa myös sen käyttäytyminen lähetyspisteessä vaikuttaa lopputulokseen.

Kilpailulajina viesti on parhaimmillaan erittäin mielenkiintoinen ja jännittävä laji, josta koirat ohjaajineen saavat varmasti kilpailuviettiä tyydytetyksi. Lajin harrastajien keskuudessa henki on hyvä ja innostava, joten uudet koirat ohjaajineen ovat lämpimästi tervetulleita tämän harrastuksen pariin. Huolellisella koulutuksella, pitämällä koira hyvässä fyysisessä ja psyykkisessä kunnossa, olemalla pitkäjänteinen ja kysymällä rohkeasti neuvoa lajiin vihkiytyneiltä, on jokaisella asiasta kiinnostuneella hyvät mahdollisuudet menestyä.

ETSINTÄKOE (PAEK)

KOULUTUSTUNNUS EK

Ensimmäiset SM-mitalit etsintäkokeessa (ent. yleiskoe) jaettiin jo vuonna 1950. Laji on pitänyt pintansa ja sillä on oma, joskin melko pieni harrastajakuntansa. Etsintäkokeessa ovat parhaimmillaan vahvahermoiset, toimintakykyiset koirat, joista pitkän kilpailupäivän aikana saadaan irti yhä uudelleen täysitehoisia suorituksia. Etsintäkokeessa riittää haastetta myös ohjaajalle. Vaikka yksittäiset osat tuntuvat helpohkoilta, on koiran hallittava lajit varsin hyvin ennen kohtuullistakaan koemenestystä.

Etsintäkokeen maasto-osuus koostuu jäljestä, henkilöhausta, esineruudusta, pudotetun esineen noudosta ja tarkkuusetsinnästä.

Jälki on alokasluokassa 300 metriä pitkä ja 40 minuuttia vanha. Muissa luokissa matkat ovat 400 ja 500 metriä, jäljen ikä 50 ja 60

minuuttia. Koira etsii jäljen etsintälinjalta, joka on luokittain 20, 30 ja 40 metriä pitkä. Jäljelle jätetään neljä jälkiesinettä.

Henkilöetsintäalue on kaikissa luokissa kooltaan 100 x 100 metriä. Alueelle on piiloutunut kaksi maalimiestä, jotka koiran tulee löytää ja ilmaista. Suoritus on luokittain muutoin sama, vain 3-luokassa toinen maalimiehistä on umpipiilossa ja etsintään käytettävissä oleva aika lyhyempi. Aika on luokittain 8/6/6 minuuttia.

Pudotetun esineen noutaminen on maastossa tapahtuva, hyvin pitkä noutoliike. Ohjaaja kävelee maastoon merkittyä linjaa 50 metriä, pudottaa oman esineen koiran huomaamatta ja jatkaa kulkuaan 50/100/150 metriä lisää ja lähettää koiran noutamaan esineen. Luovutus tapahtuu kuin tottelevaisuusosuuden noutoliikkeessä ja seuraamisenkin tulee olla hyvää.

Tarkkuusetsintä tapahtuu joka luokassa 3 x 3 metriä suurella alueella. Alueella on yksi pieni, kova esine, joka koiran tulee ilmaista ohjaajalle. Esineinä käytetään kolikoita, muttereita tms. metalli- tai kovamuoviesineitä. Ilmaisun jälkeinen etsintäaika on yksi minuutti. Kokonaisetsintäaika on luokittain 5/4/3 minuuttia.

Kilpailumuotona etsintäkoe sopii jokaiselle palveluskoirarodulle ja kaikenikäisille koirille. Sen osasuoritukset eivät yksittäin ole fyysisesti kovin vaativia, joten vanhaakin koira selviytyy niistä, kun osaa levähtää aina odotteluajana. Nuorelle koiralle laji opettaa malttia ja pitkäjänteisyyttä, kuten ohjaajallekin. Monen eri lajin yhtäaikainen opettaminen vaatii kouluttajalta tavallista suurempaa selkeyttä ja johdonmukaisuutta koulutuksessa. Lajin monivaiheisuus ja vaihtelevuus on innostavaa ja hyvin palkitsevaa.

Juho-Matti Heikkilä

SUOJELUKOKEET (PASU & PAMR)

KOULUTUSTUNNUKSET IGP & MR

IGP

Suojelukokeessa noudatetaan kansainvälisen IGP-kokeen (Internationale Gebrauchshunde Prüfung) koeohjetta.

Suojelukoe käsittää jäljestämis-, tottelevaisuus- ja suojeluosuudet. Suojelukoe edellyttää koiralta hyvän fyysisen terveyden ja kestävyyyden lisäksi erinomaista taistelutahtoa, puolustushalua ja hyvää hermorakennetta. Kokonaisuutena laji antaa hyvän kuvan koiran ominaisuuksista ja koulutettavuudesta.

Jäljestäminen tapahtuu useimmiten pelolla, jolloin myös yleisöllä on mainio tilaisuus seurata koiran työskentelyä koko sen suorituksen ajan. Jälki on luokasta riippuen 300–600 askelen mittainen ja 20–60 minuuttia vanha. Jäljellä on 3 käyttöesineitä, joiden ilmaisun tulee olla tarkkaa. Tuomari arvostelee erityisesti jäljellä pysymisen sekä sen, miten tarkasti koira käyttää haustaiaan.

Koiran kouluttaminen kokeen suojeluosuuteen on pitkäjänteistä ja paljon aikaa vievää aktiivista harjoittelua, minkä lisäksi se vaatii ammattitaitoisen maalimiehen avustajaksi. Harjoituksissa ja kokeissa avustaja käyttää suojahaalaria ja vahvasti topattua hihaa, johon koira kohdistaa torjuntansa. Lisäksi avustajalla on pehmustettu patukka, jolla hän kohdistaa koiraan uhkaa ja näin mittaa sen henkistä rohkeutta.

Suojeluosuudessa koiralta vaaditaan mm. erinomaista tottelevaisuutta, voimakasta puruotetta avustajan hyökätessä koiraan kohti, välitöntä irrottamista ohjaajan käskystä sekä varmaa ja haastavaa vartiointia liikkumattoman avustajan edessä. Koira ei saa kokeessa koskaan kohdistaa hyökkäystä liikkumattomaan avustajaan eikä se saa purra muualle kuin suojahihaan.

Suojeluosuus tapahtuu kentällä, jossa on kuusi piiloa. Koira kiertää piilot ohjaajan käskyjen mukaan. Kun koira löytää avustajan viimeisestä piilosta, sen on välittömästi aloitettava intensiivinen vartiointi ja haukuttava tauotta. Koiran on torjuttava maalimiehen hyökkäykset tai pakenemisyritykset puremalla suojahihaan. Kun avustaja lopettaa vastarinnan, koiran on irrotettava otteensa ohjaajan komennosta ja aloitettava tiivis vartiointi. Mikäli koira ei käskystä irrota, se ei saa hyväksyttyä tulosta.

Suojelukokeeseen oikein koulutettu koira ei ole vihainen, eikä vaaraksi ympäristölleen. Suojelussa koira nauttii saadessaan "taistella" avustajan kanssa. Koira kohdistaa taistelun ainoastaan suojavarusteisiin puettuun henkilöön, joka innostaa koiran puremaan suojahihaa. Lajissa harrastamisen edellytyksiä ovat koiran tasapainoinen luonne ja ohjaajan vastuuntuntoisuus.

Mondioring

Mondioring on toinen FCI:n hyväksymä kansainvälinen suojelukoemuoto IGP:n ohella. Se kehitettiin 1980-luvun puolivälissä ottamalla piirteitä seuraavista lajeista: Belgian ring, Ranskan ring, KN-PV, Campagne sekä saksalainen/sveitsiläinen suojelukoe.

Mondioring on haastava laji – ylimmässä luokassa yli 360 pisteen tulokset ovat harvinaisia (korkein mahdollinen pistemäärä 400). Ylimmän luokan koesuoritus kestää noin 40 minuuttia, jona aikana koiralla ei ole pantaa tai hihnaa. Kaikki liikkeet tehdään peräkkäin, satunnaisessa järjestyksessä osioittain. Mondioring-ohjelma koostuu kolmesta osiosta: 1. tottelevaisuus, 2. hyppy ja 3. suojelu. Osioihin sisältyvien harjoitusten järjestys arvotaan arvalla kokeen alussa ja se on sama kaikille kilpailijoille.

Koiran on suoriuduttava mm. seitsemästä eri suojeluliikkeestä, joissa maalimiehellä on lupa kuormittaa koiraa ennen purua (yllätyksellinen tilanne, apuvälineiden käyttö)

sekä purun aikana. Maalimiehellä/-miehillä (max. 2 hlöä) on lupa hakea koiran rajoja ja testata koiran halua purra sekä taistella. Maalimiesten käyttämä puku suojaa koko kehon. Tämä tarjoaa koiralle mahdollisuuden valita purukohta tilanteen mukaan.

Mondioring-kilpailuissa voi olla jokin tee-ma tai kenttä on vain täytetty erilaisilla esteillä, hankalilla alustoilla, oheisrekvisiitalla, jopa vesihaudalla. Tuomari voi kehittää hyvinkin yllätyksellisiä tilanteita koiran ja ohjaajan kuormittamiseksi – vaihtelevuudella ja ulkoisilla häiriötekijöillä testataan koiraa. Useimmissa suojeluosan liikkeissä maalimies on ennen purua vähäeleinen ja juuri ennen puruhetkeä koiraa yleensä esitetään voimakkaasti. Tämän takia erilaisten hyökkäystekniikoiden ja purua edeltävän kuormituksen kestäminen on välttämätöntä lajissa pärjäämiseksi. Koiran täytyy kyetä rauhoittumaan aloilleen suoritusten välissä ja räjähtää toimintaan tilanteen vaatiessa.

ERIKOISJÄLKIKOE (PAEJ)

KOULUTUSTUNNUS IFH

Erikoisjälkikoe on jäljestämiskoe, jossa koiran suoritus arvostellaan koko jäljestämisen ajan. Kokeessa ei ole tottelevaisuusosuuksia. Jälki tehdään yleensä pellolle tai muuhun avoimeen maastoon. Koeluokkia on kaksi.

Luokassa 1 jälki on 1000–1400 askelta pitkä ja kaksi tuntia vanha. Jäljelle jätetään neljä käyttöesineitä, jotka koiran on ilmaistava, kulmia (90°) on kuusi. Luokan 2 jälki on noin 2000 askelta pitkä, kolmen tunnin ikäinen, esineitä ja kulmia jäljellä on seitsemän. Lisäksi kummassakin luokassa jäljen ylittää toisen henkilön tekemä harhajälki, joka tehdään 30 minuuttia ennen jäljen ajamista.

VALJAKKOHIIHTO (PAVH)

Valjakkohiihto on palveluskoirien talvinen harrastuslaji, jossa ohjaaja ja koira liikkuvat maastossa vauhdikkaasti. Kuntourheilijalle valjakkohiihto tarjoaa talvisin hyvän keinon oman ja koiran kunnon ylläpitämiseen. Valjakkohiihtokilpailutoimintaan pääsee ns. naruluokkiin mukaan jo vähäisillä varustehankinnoilla. Valjakkohiihdossa koira juoksee hiihtävän ohjaajan edessä ollen joustavalla narulla kytkettynä ohjaajan vyössä olevaan lenkkiin.

Koiran koko ei ole kovin ratkaiseva puhuttaessa valjakkokoirista, joten kevytkin koira selviytyy suorituksesta hyvin. Kilpailuissa hiihdettävä sarja määräytyy koiran rodun sekä ohjaajan sukupuolen ja iän mukaan. Kilpailuluokka A on avoin kaikille koiraroduille. Luokka B on avoin kaikille roduille lukuun ottamatta seisovia lintukoiria, ja luokka C avoin kaikille paitsi seisoville lintukoirille, suursnautsereille ja dobermanneille. Kokeissa hiihdettävät matkat ovat 5–15 kilometriä riippuen sarjasta sekä kilpailupaikan asettamista rajoitteista.

Koiran tulee seurata jälkeä tarkasti ja hyvin maavainuisesti. Jokainen poikkeama jäljeltä alentaa arvosanaa.

Tämä mielenkiintoinen kansainvälinen koemuoto on ollut Suomessa koelajina vuodesta 1995. Se on saavuttanut vähitellen kasvavan harrastajakunnan, joka on jo MM-kilpailuissa saavuttanut erinomaisia tuloksia.

Lajin harrastaminen vaatii harjoituspaikoiksi peltoja, joille ei aina ole kovin helppo saada lupia, ja esimerkiksi viljan ja heinän kasvuajat vaikeuttavat harjoitusolosuhteita.

Sprintti on valjakkohiihdon tulokaslaji, jonka suosio on kasvussa. Kilpailumatka on 1–2,5 km/lähtö, ja kilpailu jaetaan miesten ja naisten sarjoihin. Kunkin luokan ensimmäinen lähtö hiihdetään väliaikalähtönä, jolloin koirakot lähtevät matkaan yhden minuutin välein. Väliaikalähtöjen aikojen perusteella kilpailijat jaetaan välieriin. Finaalissa hiihtää 4–6 koiraa ohjaajineen.

Pia Alho

OPASTUSKOE (PAOP)

Opaskoirakoulutuksen aloitti Suomen Punainen Risti vuonna 1940, jolloin ensimmäiset opaskoirat luovutettiin talvisodassa näkönsä menettäneille. Vuodesta 1945 opaskoirakoulutus siirtyi Sotasokeat ry:lle. Opaskoirakoulutuksesta on vuodesta 1986 alkaen vastannut Näkövammaisten Keskusliitto ry. Yhteiskuntarakenteen muutos aiheutti tarpeen miettiä koeohjeiden sopeutusta taajama-alueisiin, ja ohjetta päivitettiin 2018. Koeohjeet on muokattu yhteistyössä Näkövammaisten Keskusliiton Opaskoirakoulun, Opaskoirayhdistyksen ja Palveluskoiraliiton kesken käytännönmukaisiksi, joten kokeisiin voi osallistua jokainen näkövammaisen koirankäyttäjä.

Opaskoirakokeissa testataan koiran ja koiran käyttäjän taitoja. Arvostelijoina toimivat koulutetut koetuomarit. Opastuskokeeseen saavat osallistua vain virallisessa opaskoirien käyttöönottotarkastuksessa hyväksytyt koirat.

Opaskoiraväki haluaa kaikkien liikenteessä kulkevien tiedostavan seuraavat asiat, kun he havaitsevat liikenteessä näkövammaisen opaskoiran kanssa:

- Opaskoira ei osaa arvioida lähestyvän liikenteen nopeutta.
- Opaskoira ei ymmärrä liikennevaloja, joten koirankäyttäjän pitää itse tietää oikea ylitysjankohta. Hän voi esimerkiksi liikenteen kulusta päätellä, milloin valo on vihreä. Ylityksissä koira toimii käsikyn mukaan, koiranohjaaja varmistaa kuulonsa avulla ylityksen turvallisuuden.
- Opaskoiran keskittyminen häiriintyy puhuttelusta, jopa katseesta; sitä ei pidä häiritä sen ollessa työssä. Kun opaskoiran kanssa kulkeva näyttää olevan pulassa, eksesissä tai vaarassa, varoittakaa ja neuvokaa koiranohjaajaa. Yksinkertaisten ohjeiden avulla hän ohjaa koiransa oikealle reitille.

PELASTUSKOIRATOIMINTA JA PELASTUSKOIRAKOKEET (PEKO, PERA, IPO-R)

KOULUTUSTUNNUKSET PEKO-T, RH-F, RH-FL & RH-T

Pelastuskoiratoiminta on ensi sijassa humanitaarista työtä hädässä olevan lähimäisen auttamiseksi. Pelastuskoirat etsivät eksyneitä metsistä ja maastosta tai loukkaantuneita sortuneista rakennuksista.

Pelastuskoiran tulee olla hyväluonteinen ja peloton, terve ja hyvin suorituskyykyinen selviytyäkseen esteistä ja jaksakseen työkennellä riittävän pitkään.

Koirien koulutustaso todetaan pelastuskoirakokeissa, joissa oleellisinta on erinomainen vainu työskentely. Kansallinen pelastuskoirakoe (PEKO) käsittää hallittavuusosuuden sekä vaatavuudeltaan eritasoiset jälki- ja hakuosuudet. Koira saa hyväksytysti suoritetusta koesuorituksesta koulutustunnuksen PEKO-T. Korkein mahdollinen pistemäärä PEKO-kokeessa on 300, ja hyväksytyyn suoritukseen vaaditaan vähintään 70 % maksimipisteistä.

Kansalliseen rauniokokeeseen sisältyy kolme osaa: tottelevaisuus-, ketteryyss- sekä

rauniotyöskentelyosio. Koesuoritus on joko hyväksytty tai hylätty eikä lajissa jaeta koulutustunnuksia.

Kokeisiin saavat osallistua kaikki 14 kuukautta täyttäneet koirat. Myös rekisteröimättömät koirat voivat siis osallistua, kunhan ne on merkitty Kennelliiton omistajarekisteriin.

Koiranohjaajan tulee kehittää myös omaa osaamistaan mm. erilaisilla etsintä-, ensiapu-, suunnistus- ja viestintäkursseilla. Koulutetut ja vaaditun koulutustason saavuttaneet koirakot sijoitetaan pelastuskoiraryhmiin, jotka osallistuvat etsintätehtäviin viranomaisten apuna. Suomessa koiria käytetään pääasiassa eksyneiden ihmisten etsimiseen, jolloin koira etsii henkilöä maastosta joko jäljestämällä tai ilmavirtausten mukana kulkevien hajujen avulla hakemalla. Lisäksi koiria koulutetaan rauniokoiriksi erilaisten katastrofien ja onnettomuuksien

varalta. Rauniokoirat etsivät rakennusten-raunioihin hautautuneita eläviä ihmisiä.

Kilpailujen muodossa pelastuskoirien taitoja mitataan kansainvälisen IPO-R-koe-ohjeen mukaan järjestetyissä kokeissa ja kilpailuissa. IPO-R-koe käsittää aina totelevaisuus- ja ketteryysosuudet sekä vainutyöskentelyosuudessa jäljestämisen, henkilö- tai raunioetsinnän. IPO-R-kokeissa koiralle myönnetään koulutustunnus ja koetulokset oikeuttavat valionarvoin samoin kuin palveluskoirakoetulokset. IPO-R-kokeina järjestetään myös pelastuskoirien maailmanmestaruuskilpailut, joihin osallistuu koiria monista maista eri puolilta maailmaa.

Pelastuskoiratoimintaan pääsee mukaan ottamalla yhteyttä paikkakunnalla toimivaan pelastus- tai palveluskoirayhdistykseen. Monet yhdistykset järjestävät koulutustilaisuuksia sekä maastossa että raunioilla. Hyvä lähtökohta pelastuskoiralle on jo valmiiksi suoritettu BH-koe ja jäljestämis- ja henkilöetsintäkoulutus.

LUONTEEN ARVIOINTI – LUONNETESTI (LTE) & MH-LUONNEKUVAUS (MH)

Suomessa on kaksi Kennelliiton hyväksymää luonteiden ja käyttäytymisen arviointimenetelmää, jotka kumpikin on kehitetty alun perin Ruotsissa.

Luonnetesti on meillä otettu virallisesti käyttöön vuonna 1977 ja MH-luonnekuvaus vuonna 2010. Vuoden 2017 alusta kummankin lajin hallinnointi siirtyi Suomen Palveluskoiraliiton alaisuuteen. Rotuyhdistyksillä on erilaisia testien hyödyntämistapoja, osalla roduista testi on muotovalioitumisen ehtona, toisilla testiä vaaditaan läpikäydyksi ennen jalostuskäyttöä, monella rodulla testien avulla seurataan rodun luonteiden kehittymistä. Luonnetestin tarkoituksena on arvioida koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa sen hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittelemisessä, ja-

lostuskelpoisuuden arvioinnissa, ja osin sen avulla voidaan myös arvioida koiran koulutuskelpoisuutta.

Koira saa osallistua luonnetestiin 2–6 vuoden ikäisenä. Testitulostu muodostuu kymmenestä osakokeesta, joista koiran saama pistemäärä on +300:n ja -300 pisteen välissä. Suurimmalla osalla roduista testiä ei määritellä hyväksytyksi tai hylätyksi. Pistemäärä on merkityksellinen vain, jos se jää alle +75 pisteen, jolloin koiralla on mahdollisuus uusia testi yhden kerran.

Hiukan erilainen käytäntö on roduilla, joilla hyväksytty testi on muotovalioarvon ehtona, hyväksytty tulos edellyttää silloin vähintään +75 pistettä ja arvosanaa vähintään +1 terävyydestä, hermorakenteesta, luoksepäästävyydestä sekä plus-arvosanaa laukauspelottomuudesta. Testin arvioi aina

Jani Heinilä

kaksi luonnetestituomaria, joiden yhteisestä näkemyksestä lopputulos muodostuu. Vuonna 2018 luonnetestattiin 2 046 koiraa.

MH-luonnekuvaus on kehitetty 1980-luvulla ruotsalaisten luonnetestien pohjalta tavoitteena nuorten koirien reagointi- ja toimintatavan kartoittaminen erilaisissa tilanteissa. MH-kuvauksessa on 10 eri osiota, joissa kuvataan koiran 31:tä eri käyttäytymisreaktiota voimakkuusasteikolla 1–5. Tarkoituksena on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia rodullain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Näin ollen yksittäisen koiran MH kuvaa koiran luonteen ominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ihannekuvaan verrattuna.

Osallistumisoikeus MH-luonnekuvaukseen on 18 kk täyttäneillä koirilla, kuvauksella ei ole yläikärajaa. Koira saa osallistua kuvaukseen yhden kerran. Vuonna 2018 MH-luonnekuvattujen koirien määrä oli 615.

Jani Heinilä

KOIRATANSSIKILPAILUT (FS & HTM)

Koiratanssi on lajina usein vaikeasti määriteltävä, koska se on koiraharrastuslajeistamme monipuolisimpia. Koiratanssi ei nimestään huolimatta ole vain yksi kilpailulaji, vaan sateenkaarikäsité, jonka alle piiloutuvat freestyle (suomeksi vapaatanssi) ja heelwork to music (seuraaminen musiikin tahdissa) eli HTM. Myös nämä kaksi lajia ovat luonteeltaan erilaisia ja eri koirilla ja ohjaajille sopivia.

HTM on laji, jonka moni koiran täsmällisestä työskentelystä nauttiva tai esimerkiksi TOKO:a harrastanut koirakko on löytänyt omakseen. Tarkoituksena on esitellä musiikin tahdissa koiran kaunista seuraamista. Musiikin tehtävä on korostaa koiran liikkeitä ja täsmällisyyttä eri seuraamisasentojen vaihdossa. Kuka tahansa koiralleen kaunista seuraamista rakentanut tietää, että sen harjoittelu vie aikaa – koiratanssi on laji, jossa näitä taitoja saa esitellä monipuolisesti. HTM:ssä lisävaikeutta tuo musiikin asettama ajallisen täsmällisyyden vaatimus.

Freestyle puolestaan on mielikuvitusriikaan ohjaajan ja monipuoliseen fyysiseen työskentelyyn kykenevän koiran laji. Frees-

tylessä ohjelma koostuu mistä tahansa ohjaajan koiralleen opettamista liikkeistä. Säännöissä on kielletty ainoastaan koiralle vahingollisten liikkeiden esittäminen sekä liiallinen seuraaminen (maksimi 25 %). Freestyle-koira saattaakin esittää kymmenittäin erilaisia liikkeitä päätähuimaavassa tahdissa 1,5–4 minuuttia pitkän ohjelmansa aikana. Koirankoulutuksellisesti onkin suuri haaste näiden kaikkien liikkeiden osaamistason pitäminen riittävän vahvana yhtäaikaisesti.

Koirankoulutuksesta innostunutta ihmistä koiratanssissa usein kiinnostaa sen vapaus ja mahdollisuudet, mutta toisaalta laji tarjoaa kokeneellekin harrastajalle aina uusia haasteita, kun vain mielikuvitus on rajana. Moni jännittää aloittamista omien tanssitaitojensa vuoksi, mutta askelluksia tärkeämpää on uskallus heittäytyä ja toimia hyvänä tukena shown päätähdelle – omalle koiralleen. Ohjaajan tärkein tehtävä koiratanssissa onkin ohjauksellaan antaa koiralle parhaat edellytykset ehjään ja rentoon suoritukseen.

RALLY-TOKO (RT)

KOULUTUSTUNNUS RTK

Rally-toko on alun perin tavallisille koiranomistajille kehitetty laji, joka on saavuttanut lyhyessä ajassa suuren suosion. Yhdysvalloissa 2000-luvun alkupuolella syntyneessä lajissa yhdistyy elementtejä TOKO:sta, agilitystä ja koiratanssista. Rally-tokossa suoritetaan rata, joka koostuu erilaisista tehtävistä. Luokasta riippuen tehtäviä on radalla lähdön ja maalin lisäksi 10–20 kappaletta. Koirakko etenee radalla luokasta riippuen joko ohjaajan vasemmalla tai oikealla puolella ja suorittaa tehtävät tuomarin ennalta määräämässä järjestyksessä. Tehtävät ovat

esimerkiksi erilaisia suunnan ja vauhdin muutoksia, pujottelua, pyörähdyksiä, peruuttamista, puolenvaihtoja, erilaisia asentoja ja niiden vaihtoja. Radan pituus ja liikkeiden vaativuus kasvavat luokasta toiseen siirryttäessä.

Rally-tokossa on neljä luokkaa: alokas- (ALO), avoin (AVO), voittaja- (VOI) ja mestariluokka (MES). Koirakon saavutettua luokassaan kolme vähintään 70 pisteen hyväksyttyä tulosta, se siirtyy seuraavaan tasoluokkaan. Kolmesta hyväksytystä tuloksesta luokassaan koirakolle myönnetään koulutustunnus RTK1–4. Hyväksytty tulos on vähintään 70 pistettä, ja maksimipisteet kaikissa luokissa 100. Kehuminen ja koiran kannustaminen on sallittua koko suorituksen ajan.

Rally-toko on iloinen ja sosiaalinen laji, joka sopii kaikille ihmisille ja koirille. Lajin kilpailukynnys on matala. Alokasluokka suoritetaan hihnassa, koiraa saa ohjata suurin elein ja tehtävät ovat helppoja. Ylemissä luokissa koirakko suorittaa radan vapaana ja arvostelun taso tiukkenee. Kaikissa luokissa hyvän menestymisen edellytys on koiran hyvä kontakti ohjaajaan, keskittyminen yhteistyöhön hänen kanssaan sekä mahdollisimman virheetön suoritus. Koiran suoritusta arvioitaessa otetaan aina huomioon koiran yksilöllinen temperamentti.

Rally-toko sopii mainiosti yhteistyön ja kontaktin parantamiseen, temppujen opettamiseen ja aktivointiin. Sitä on helppo harjoitella itsekseen myös kotona ja lenkkien ohessa. Rally-toko tarjoaa hyvää fysiikkatreeniä etenkin ylemmissä luokissa, kun koiratekee pyörähdyksiä eri suuntiin, erilaisia peruutustehtäviä ja hyvää takapään käyttöä vaativia käännöksiä sekä seuraamista myös ohjaajan oikealla puolella.

TOTTELEVAISUUSKOE (TOKO)

KOULUTUSTUNNUS TK

Tottelevaisuuskokeessa eli tuttavallisemmin TOKO:ssa tai TOKO-kokeessa mitataan koiran koulutuksen tasoa sekä koiran ja ohjaajan välistä yhteistyötä. Kokeeseen saavat osallistua kaikki rekisteröidyt koirat 10 kuukauden iän saavuttamisen jälkeen. Rotuvalikoima on etenkin alemmissa luokissa monipuolinen, ja TOKO-säännöissä sanotaankin, että esimerkiksi nopeutta arvosteltaessa tulee koiran rotu ottaa huomioon eikä ihanne ole kaikille roduille sama. Laji sopiikin monenlaisille koirille. Suomalaiset koirat ovat menestyneet erittäin hyvin PM- ja MM-kilpailuissa tuoden Suomeen lukuisia arvokilpailumitaleja.

Kokeessa on neljä luokka, joista alimman luokan eli alokasluokan säännöt ovat kansalliset (Suomen omat). Muiden luokkien eli avoimen, voittaja- ja erikoisvoittajaluokan säännöt ovat kansainväliset (samat kaikkien FCI-maiden kanssa). Alokasluokassa tehdään paikallamakuu 3–5 koiran ryhmässä minuutin ajan ohjaajan ollessa 15

metrin päässä. Yksilöliikkeissä koira tekee seuraamista eri askellajeissa ja nopeuksissa, liikkeestä maahanmenon, luoksetulon, kaukokäskyjä, noutoesineen pitämisen ja hypyn. Tarkemmat kuvaukset liikkeistä löytyvät TOKO-säännöistä.

Ylemmissä luokissa koirakolta aletaan edellyttää pitempiketoisia suorituksia muun muassa seuraamisessa ja paikallaoloissa. Mukaan tulee erilaisia noutoja (esim. hyppynouto, ohjattu nouto ja tunnistusnouto). TOKO:n liikkeet on suunniteltu niin, että alemmissa luokissa tehdään pieniä paloja niistä liikkeistä, joista ylempien luokkien liikkeet koostuvat. Täten koiraa pystyy kouluttamaan heti alusta asti siten, että sille opetetut asiat auttavat koirakkoa siirtymään seuraavaan luokkaan.

Koirien työskentelyssä arvostetaan iloisuutta ja koiran halukkuutta totella ohjaajan käskyjä. Suorituksissa tavoitellaan hyvää teknistä osaamista ja reipasta suorittamista.

PALVELUSKOIRAKOEIOIKEUDEN OMAAVAT RODUT

1.5.2019

Rotu	Rotu-lyhenne	Rotu-koodi
airedalenterrieri	at	7
amerikanstaffordshirenterrieri	amst	286
appenzelinpaimenkoira	app	46
australiankarjakoira	akk	287
australiankelpie	ak	293
australianpaimenkoira	apk	342
beauceron	be	44
belgianpaimenkoira, groenendael	bpg	15.1
belgianpaimenkoira, laekenois	bpl	15.2
belgianpaimenkoira, malinois	bpm	15.3
belgianpaimenkoira, tervueren	bpt	15.4
berninpaimenkoira	brp	45
bokseri	b	144
bordercollie	bc	297
bouvier	bv	191
bouvier des ardenes	bvda	171
briardi	br	113
cane corso	cc	343
ceskoslovensky vlcak	cv	332
chesapeakekelahdennoutaja	cln	263
collie, sk	csk	296
collie, pk	cpk	156
dalmatiankoira	dk	153
dobermanni	dk	143
dogo argentino	da	292
espanjanvesikoira	esv	336
hollanninpaimenkoira, kk	hkk	223.1
hollanninpaimenkoira, lk	hlk	223.2
hollanninpaimenkoira, pk	hpk	223.3
hovawart	hw	190

Rotu	Rotu-lyhenne	Rotu-koodi
islanninlammaskoira	il	289
kiharakarvainennoutaja	kkn	110
kultainenoutaja	kn	111
labradorinnoutaja	lb	122
lagotto romagnolo	lr	298
landseer	lands	226
lapinporokoira	lpk	284
mudi	m	238
novascotiannoutaja	nsn	312
partacollie	pc	271
picardienpaimenkoira	pp	176
polski owczarek nizinny	pon	251
portugalinvesikoira	pv	37
pyreneittenpaimenkoira, lk	pypl	138
pyreneittenpaimenkoira, pk	pypp	141
rhodesiankoira	rh	146
rottweiler	rw	147
ruotsinlapinkoira	rlk	135
saksanpaimenkoira	sp	166
serra de airesinpaimenkoira	serra	93
sileäkarvainennoutaja	skn	121
snautseri, musta	sn	182.1
snautseri, pippuri & suola	sn	182.2
suomenlapinkoira	slk	189
suursnautseri, musta	ss	181.1
suursnautseri, pippuri & suola	ss	181.2
tsekinpaimenkoira	tp	901
valkoinenpaimenkoira	vp	347
venäjänmustaterrieri	vmt	327

SUOMEN PALVELUSKOIRALIITTO RY

Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) on vuonna 1935 perustettu palvelus- ja pelastuskoiratoiminnan keskusjärjestö. Liitossa ei ole henkilöjäseniä, vaan sen jäsenenä on 255 (2018) paikallista palvelus- ja pelastuskoiratoimintaa järjestävää yhdistystä sekä palveluskoirarotuisten koirien rotujärjestöä ja -yhdistystä, joissa on yhteensä yli 50 000 henkilöjäsentä.

Liiton jäsenyhdistykset järjestävät palveluskoirien omistajille koulutustilaisuuksia sekä palvelus- ja pelastuskoirakokeita. Luettelon jäsenyhdistyksistä löydät liiton verkkosivuilta www.palveluskoiraliitto.fi. Voit myös kysyä yhdistysten yhteystietoja liiton toimistosta 050 554 9222 / toimisto@palveluskoiraliitto.fi.

Liiton pääasiallinen tehtävä on laatia ja ylläpitää hallinnoimiensa lajien sääntöjä, lajiohjeita sekä kouluttaa koe- ja kilpailuomareita. Liiton tehtäviin kuuluu myös neuvoa ja opastaa jäsenyhdistyksiä kokeiden ja koulutusten järjestämisessä. Tämän lisäksi SPKL käsittelee hallinnoimiensa lajien koe- ja kilpailuanomukset, ylläpitää koekalenteria sekä tarkistaa ja julkaisee koetulokset.

PALVELUSKOIRAT-LEHTI

Suomen Palveluskoiraliitto julkaisee Palveluskoirat-lehteä, joka tarjoaa artikkeleita palvelus- ja pelastuskoirista, luonne- ja avointen lajien kuulumisista, asiaa koiran terveydenhoidosta ja ravinnosta, koiran koulutuksesta, käyttäytymisestä ja kasvatuksesta. Lehti sisältä myös asiaa koiramaailman ajankohtaisista tapahtumista ja koiratoimintaan liittyvistä teemoista.

Lehden tarkoitus on erityisesti palvella liiton hallinnoimien lajien kokeisiin ja kilpailuihin osallistuvia harrastajia pitäen heidät ajan tasalla kaikissa harrastukseen liittyvissä asioissa.

Tilaa Palveluskoirat osoitteessa virkku.net/

Suomen Palveluskoiraliitto ry

Koulukuja 1
04200 Kerava

toimisto@palveluskoiraliitto.fi
050 554 9222

Liiton toimisto on avoinna arkisin klo 9–16

Soittoajat:

maanantaisin klo 9–16
tiistai–perjantai klo 9–14

www.palveluskoiraliitto.fi
www.virkku.net